

ОПАНУВАННЯ СТУДЕНТАМИ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК – ВАЖЛИВИЙ ЕТАП ФАХОВОГО НАВЧАННЯ ОРТОДОНТІЇ

Смаглюк Л. В., Карасюнок А. Є., Ляховська А. В., Воронкова Г. В.

Українська медична стоматологічна академія

Окреслено шляхи підвищення якісної успішності студентів при вивченні ортодонції, проаналізовано способи поліпшення результатів відпрацювання практичних навичок із предмета. Робота, що проводиться кафедрою в цьому напрямі, дозволяє підготувати студента, здатного розв'язувати складні проблеми у сфері стоматології.

Ключові слова: вивчення ортодонції, відпрацювання практичних навичок.

The article presents ways of students' academic success in the study of orthodontics, improve the results of practical skills by the subject. The work done by the orthodontic department in this direction allows preparing the student to solve complex problems and problems in the field of dentistry.

Keywords: studying of orthodontics, practical skills.

Опанування і вдосконалення практичних навичок – одна з обов'язкових форм навчання студентів на клінічних кафедрах. Викладачі кафедри ортодонції звертають пильну увагу на цей вид роботи зі студентами з метою підвищення якісної успішності, поліпшення результатів відпрацювання мануальних навичок із фаху «Ортодонція».

Предмет «Ортодонція» вивчають студенти 3, 4 і 5 курсів. У поточному році на 3 і 4 курсах відповідно до робочої програми проводиться підготовка фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти. Студенти 5 курсу навчаються за робочою програмою освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст». Кожна робоча програма містить перелік практичних навичок, якими мають оволодіти студенти протягом вивчення модуля. На базі робочих програм співробітники кафедри формують списки практичних навичок для студентів 3, 4 і 5 курсів. З цими списками студенти можуть ознайомитися на інформаційних стендах (українською, російською й англійською мовами).

Обов'язковою формою самопідготовки студентів на кафедрі ортодонції стало заповнення альбомів. Графічне зображення практичних навичок підвищує рівень збереження знань і сприяє швидкому їх відновленню. Тому робота студентів з альбомами є невід'ємною частиною самостійної підготовки до практичних занять і підвищує рівень опанування практичних навичок студентами 3-5 курсів [3].

Найактуальніша проблема сучасної медичної освіти – формування і розвиток клінічного мислення в майбутніх лікарів-ортодонтів. Оптимальному вирішенню цього питання сприяє відповідна побудова навчального процесу, під час якого виявляються знання, засвоєні студентами на інших кафедрах. Слід пам'ятати, що навчання і засвоєння знань – важливий і складний психологічний процес, який має формувати в студентів здатність до самостійного прийняття рішення в складній ситуації, до творчої пізнавальної роботи (самостійні наукові дослідження). Базові знання з теоретичних і клінічних дисциплін дають можливість розвивати клінічне мислення, що забезпечує успіх у роботі майбутнього фахівця при встановленні діагнозу й побудові плану ортодонтичного лікування. Робота зі студентами дозволяє виявити практичні навички, які вони опанували на фундаментальних кафедрах, що сприяє їх удосконаленню згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики лікаря-ортодонта.

Практичні заняття на кафедрі поділяються на два етапи. Перший – це теоретичний розбір теми, другий – робота студентів у клінічному залі. На першому етапі визначається вихідний рівень знань студентів щодо етіології та патогенезу захворювання, виявлення зубощелепних аномалій. Далі студенти усвідомлюють проблему, яку їм потрібно розв'язати, розкладають її на відоме (суб'єктивне обстеження) і пошук інформації (об'єктивне дослідження), установлюють зв'язок між ними, визначають попередній діагноз і складають план лікування.

Під час самостійної роботи студентів у клінічному залі посилену увагу звертаємо на опанування практичних навичок суб'єктивного й об'єктивного обстежень ортодонтичного пацієнта, правильну оцінку клінічного значення результатів додаткових методів обстеження [4].

Для відпрацювання професійних умінь викладачами кафедри розроблено списки практичних навичок для вивчення кожного модуля. Після встановлення попереднього діагнозу особливу увагу звертаємо на написання клінічної зубної формули, анатомічної формули і за ВООЗ, проведення аналізу обличчя пацієнта за фотографією, аналіз фотографій пацієнтів із вродженими вадами обличчя, аналіз різноманітних рентгенологічних досліджень, контрольні-діагностичних моделей пацієнтів – визначенню зубного віку пацієнта, періоду формування прикусу, виду прикусу, форми зубних дуг та інше. Кожен академічний журнал містить відомості успішності відпрацювання практичних навичок. Керівництво викладача дозволяє оцінити якість засвоєння практичних навичок студентом і виявити відповідність умінь вимогам магістерського рівня освіти.

У рамках самостійної роботи студенти 4 курсу пишуть історію хвороби, основні положення якої висвітлюються викладачами під час практичної частини заняття [1; 3]. У цей час студенти проводять роботу, в якій можуть продемонструвати опановані навички: уміння спілкування з хворим; здатність збирати, аналізувати й узагальнювати отримані від хворого відомості; уміння описати загальний стан хворого, стан різних його систем; навички групувати отриману на обстеженні хворого за допомогою прийомів безпосереднього дослідження інформацію в синдроми і встановити попередній діагноз; на його підставі скласти і реалізувати програму додаткового лабораторно-інструментального досліджень із можливим залученням лікарів-консультантів інших спеціальностей; з отриманої сукупності результатів сформулювати клінічний діагноз і обґрунтувати план лікування. Тому важливим завданням у викладанні предмета «Ортодонція» є створення високоякісної навчально-методичної бази для практичної роботи студентів, яка відповідає міжнародним стандартам. Для полегшення опанування студентами практичних навичок і формування клінічного мислення співробітниками кафедри підготовлено й видано навчально-методичний посібник «Академічна історія хвороби з ортодонції».

У навчальному процесі зі студентами 5 курсу на опанування практичних навичок звертаємо посилену увагу.

Поетапне повторення вивченого на попередніх курсах матеріалу створює базу для вивчення складних тем з ортодонції. Поєднання наочних посібників і теоретичної підготовки дозволяє підвищити рівень знань студентів із предмета, дає можливість краще підготуватися до державних іспитів. Самостійне відпрацювання практичних навичок закріплює засвоєні теоретичні знання і сприяє швидкій адаптації до клінічного прийому хворих, підтверджує доцільність і необхідність упровадження відпрацювання цих навичок.

Виробнича лікарська практика з ортодонції для студентів 5 курсу має на меті навчити студента надавати лікувально-профілактичну допомогу стоматологічним пацієнтам в умовах інтенсивного розвитку новітніх технологій. Процес формування практичних навичок охоплює засвоєння необхідних теоретичних знань і відпрацювання мануальних навичок. Під час роботи в клініці студенти оформляють щоденник із виробничої практики, історію хвороби ортодонтичного пацієнта (в повному обсязі) і профілактичні поради для батьків дитини щодо діагнозу, описаного в історії хвороби. У щоденнику відображають роботу із 7 пацієнтами, 2 з яких – первинні, 5 – повторного відвідування лікаря. Щоденник виробничої практики оформляють згідно зі стандартними протоколами надання ортодонтичної допомоги. Щоденники оцінюємо за 20-бальною системою: 13 балів – «задовільно», 16 балів – «добре», 20 балів – «відмінно».

Студенти, які повністю оформили документи й оволоділи практичними навичками, допускаються до ПМК. Критерії оцінки охоплюють такі вміння:

- обстежити ортодонтичного пацієнта, зняти відбитки, провести аналіз контрольно-діагностичних моделей;
- проаналізувати рентгенограму пацієнта, виміряти антропометричні показники, дослідити функціональний стан ЗЦД;
- скласти план ортодонтичного лікування залежно від ситуації, визначити метод лікування;
- провести корекцію й активацію знімних ортодонтичних апаратів.

ПМК оцінюємо таким чином: 13 балів – «відмінно», 10 балів – «добре», 8 балів – «задовільно».

У 2019 році Науково-методичною радою і підкомісією 221 «Стоматологія» Науково-методичної комісії 12 з охорони здоров'я та соціального забезпечення сектора вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України розроблено і затверджено Стандарт вищої освіти другого (магістерського) рівня, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 221 «Стоматологія». Цей документ визначає рівень підготовки фахівця, здатного розв'язувати складні проблеми у сфері стоматології й охорони здоров'я або в процесі навчання, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, та виконувати професійну діяльність лікаря-стоматолога. Стандарт вищої освіти містить список практичних навичок, якими має оволодіти кожен студент, що навчається за магістерським рівнем освіти. А саме, має вміти провести:

- антропометричні дослідження моделей щелеп;
- визначення симптому Цилінського;
- визначення конструктивного прикусу;
- визначення сагітального зазору;
- визначення вертикального зазору;
- визначення ознак ортогнатичного прикусу і його різновидів;
- визначення ознак патологічних видів прикусів;
- корекцію й активацію знімних ортодонтичних апаратів;
- отримання анатомічних і функціональних відбитків різним відбитковим матеріалом;
- отримання моделей щелеп;
- фіксацію ортодонтичного кільця, коронки.

Відповідно до цих маніпуляцій було змінено списки практичних навичок для студентів 3-5 курсів. Це дозволило розширити знання студентів не лише з ортодонції, а і з питань охорони здоров'я населення, профілактики, діагностики і лікування стоматологічних хвороб людини на індивідуальному, родинному та популяційному рівнях, що вкрай необхідно для успішного виконання професійної діяльності лікаря-стоматолога.

Список використаної літератури

1. Смаглюк Л. В. Академічна історія хвороби з ортодонції / Л. В. Смаглюк, Н. В. Куліш, А. Є. Карасюнок. – Полтава: ПП Бліц Стайл, 2017. – 124 с.
2. Смаглюк Л. В. Координація самостійної роботи студентів у рамках компетентнісного підходу в організації навчального процесу в вищих медичних закладах / Л. В. Смаглюк, Н. В. Куліш, А. Є. Карасюнок // The unity of science. – 2017. – March. – С. 33-35.
3. Смаглюк Л. В. Організація індивідуально-дослідницької самостійної роботи студентів під час написання історії хвороби ортодонтичного пацієнта – компетентнісний підхід в якості підготовки спеціалістів / Л. В. Смаглюк, Н. В. Куліш, А. Є. Карасюнок, О. В. Лучко // Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів». – Полтава, 2017. – С. 153-154.
4. Смаглюк Л. В. Роль базових знань з ортодонції у формуванні професійних навичок у іноземних студентів / Л. В. Смаглюк, А. Є. Карасюнок, Г. В. Воронкова, Н. В. Куліш, А. В. Ляховська // Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Актуальні питання медичної (фармацевтичної) освіти іноземних громадян». – Полтава, 2018. – С. 89-90.